

درس هشتم

وَمَا يَغْتَضِبُ مِنَ اللَّهِ
وَضَرَبَتْ عَلَيْهِمُ السَّنْجَنَ
رَبَّتْ بِأَلْفِهِمْ كَمَا مَوَّاتُ تَنْقَرُونَ بِجَانِبِ اللَّهِ
وَتَقْلِقُونَ الْأَسْمَاءَ بِغَيْرِ حَرَمٍ
بَلْ كُنْتُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾
فَلْيَسْأَلُوا
مَنْ أَهْلَ الْكِتَابِ أَنَّمَا قَالَ لِئَمْ
يَتَّقُونَ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا الْفِتْنُ وَاللَّهُ يَسْتَجِيبُ ﴿١٥﴾
تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالتَّوَكَّلُوا
وَتَقْرَأُونَ بِالشُّعْرِ وَالشُّعْرُ عَنِ الشُّعْرِ
وَتَسْتَرْعُونَ فِي الْغَنَاتِ
وَأَنْتُمْ كَالَّذِينَ مِنَ الضَّالِّينَ ﴿١٦﴾
وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ حَرْمٍ لَنْ تَنْقُرُوا
وَاللَّهُ غَفِيرٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿١٧﴾

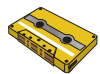
درس هشتم

آیه ۱۴-۱۶ سوره انعام از تبار گوش کنید و با آن بخوانید و کتابت
را نشان دهید.

امور باطله من الشیطان الرجیم
بسم اللہ الرحمن الرحیم

وَاللَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿١٤﴾
كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ
تُقْرَأُونَ بِالشُّعْرِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الشُّعْرِ وَالرُّسُلَ بِاللَّهِ
وَ لَنْ تَحْسَبَ أَهْلَ الْكِتَابِ لَنْ يَكُنَّ خَيْرًا لَهُمْ
بِحَبْلِهِمْ الشُّرَاطِينُ وَ أَمَّا زُجُجُهُمْ فَلْيَسْأَلُوا ﴿١٥﴾
لَنْ يَنْصُرُوا إِلَّا الْإِلَهَ
وَإِنْ يُجَاهِدُوا أَوْ يُتَوَلَّوْا أَلَا يَتَذَكَّرُونَ ﴿١٦﴾
ضَرَبَتْ عَلَيْهِمُ اللَّهُ لِيَأْتَنَ مَا أَلْفَقُوا
إِلَّا يَخْتَلِبُ مِنَ اللَّهِ وَ عَسَىٰ مِنَ النَّاسِ

روش تدریس و تمرین قرائت

تدریس و تمرین، رفع اشکالات و تصحیح اشتباهات، تلفظ حروف خاص عربی، تکلیف و ارزش‌یابی این درس براساس روش کلی و مانند درس‌های قبل انجام می‌شود.

نکات خاص قرائت این درس

- ۱- تأکید بر حروف مشدّد، به‌ویژه تشدیدهای متوالی و مواردی که در اثر ادغام پیش می‌آید، و اتصال حرکت قبل از حروف ناخوانا به ساکن یا تشدید، در ترکیب‌های **فِي السَّمَاوَاتِ، فِي الْأَرْضِ، إِلَى اللَّهِ، لِلنَّاسِ، عَنِ الْمُنْكَرِ، يَضْرِبُكُمْ، يُولَوْكُمْ الْأَدْبَارَ، عَلَيْهِمُ الدَّلِيلُ، وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، فِي الْخَيْرَاتِ.**
- ۲- توجه به حالت وقف بر کلمه‌ها و ترکیب‌های **فِي الْأَرْضِ، أَدَّى، عَلَيْهِمُ الْمَسْكَنَةُ، حَقِّ، سَوَاءً، قَائِمَةً، يُكْفَرُوهُ.**

۳- موارد ادغام، اخفاء و اقلاب که ممکن است مورد سؤال باشند یا حروف مشدد را به وجود آورند: عَنِ الْمُنْكَرِ، خَيْرًا لَهُمْ، لَنْ يَصُتُّوكُمْ، وَ اِنْ يُقَاتِلُوْكُمْ، حَبِلٍ مِّنْ، بَعْضٍ مِّنْ، وَيَقْتُلُوْنَ الْاَنْبِيَاءَ، اُمَّةً قَاتِمَةً، خَيْرٍ فَلَنْ يُكْفَرُوْهُ، عَلِيْمٌ بِالْمُتَّقِيْنَ.

۴- تأکید بر تلفظ صحیح حروف خاص عربی؛ در صورتی که مهارت روخوانی و روان خوانی دانش آموزان در حد مطلوب باشد. کلمه‌های دارای حروف خاص عربی در این درس عبارت‌اند از: فِي الْاَرْضِ، تُرْجَعُ الْاُمُوْرُ، بِالْمَعْرُوْفِ، عَنِ الْمُنْكَرِ، اَكْثَرُهُمُ الْفٰسِقُوْنَ، لَنْ يَصُتُّوكُمْ، اَذٰى، ثُمَّ، لَا يَنْصُرُوْنَ، ضَرِبَتْ، عَلَيْهِمُ الدَّلٰءُ، نُقِفُوْا، بِحَبِلٍ، حَبِلٍ، بَعْضٍ، ضَرِبَتْ، عَلَيْهِمُ الْمَسْكَنَةُ، ذٰلِكَ، بَعِيْرٍ، حَقٍّ، عَصُوْا، يَعْتَدُوْنَ، يُسَارِعُوْنَ، مِنَ الصّٰلِحِيْنَ، يَفْعَلُوْا، عَلِيْمٌ.

۵- پرهیز از افراط و تكلّف ورزیدن در تلفظ حروف.

روش تدریس مفاهیم (کار در کلاس)

جدول ۱ (کلمات)

کار در کلاس

این جدول را با استفاده از کلمات داده شده کامل کنید و سعی کنید معانی کلمات را به خاطر بسپارید.

الفرت می‌کند، تسبیح کن، بازمی‌دارد، صبر کنید، کار آسان، کتاب می‌کند، ایمن‌تر»

فَسْطَر	فَسْطَرُونَ	فَسْر	فَسْرٌ
يُسَارِعُونَ	يُسَارِعُوا	يُنْظَرُ	يُنْظَرُونَ
يُنْظَرُونَ	يُنْظَرُونَ	يُنْظَرُونَ	يُنْظَرُونَ
يُنْظَرُونَ	يُنْظَرُونَ	يُنْظَرُونَ	يُنْظَرُونَ
يُنْظَرُونَ	يُنْظَرُونَ	يُنْظَرُونَ	يُنْظَرُونَ

- این جدول نیز مشابه جدول‌های لغات درس‌های گذشته است.
- ۱- تکمیل این جدول به روش‌های معمول این کتاب‌ها به آسانی انجام می‌شود. احتمالاً کلمه‌های «يُسَارِعُونَ» و «مُنْكَرٌ» در آخر تکمیل می‌شوند.
 - ۲- **مُنْكَرٌ**: ناپسند معنا شده و کاملاً دقیق است؛ زیرا منکر چیزی است که عقل سلیم و فطرت، آن را مورد پسند نمی‌شناسد، قبیح است یا عقل در مورد آن اعلام نظر نمی‌کند.
 - ۳- **تَصَبَّرُوا**: صبر کنید؛ توجه داریم که «إِنْ تَصَبَّرُوا» یعنی «اگر صبر کنید» و «صبر کنید» در این جا فعل مضارع التزامی است نباید با فعل امر، اشتباه شود.

تمرین ۲ - عبارات قرآنی را به کمک جدول، خود جدا کنید.

وَاللَّيْلِ		
تُرْجِعُ الْأُمُورَ		
تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ		
وَالنَّهْيِ عَنِ الْمُنْكَرِ		
وَلَوْ أَنَّمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ كِفَايَةٍ		
وَمِنْ فَسَادٍ لَأَكْبَرْنَا		
بِشَرِّ مَا فِي الْأَرْضِ		

این جدول را در کتاب خود پر کنید. این جدول را به همسایگان خود نشان دهید و با هم تمرین کنید. هر کس این جدول را به درستی پر کند، جایزه خواهد گرفت.

جدول ۲ (ترکیب‌ها)

به روش درس‌های قبل، دانش‌آموزان این تمرین را با نظارت دبیر محترم در کلاس انجام می‌دهند و تصحیح می‌کنند.

برخی نکات مهم در این جدول، به شرح زیرند.

۱- **تُرْجِعُ الْأُمُورَ**: بازگرداننده می‌شود کارها. «تُرْجِعُ» فعل مضارع مجهول صیغه‌ی آن مفرد مؤنث غائب و «الْأُمُورُ» نیز نایب فاعل آن است.

۲- **تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ**: امر می‌کنید به کار خوب. دانش‌آموزان با فعل «يَأْمُرُونَ» در درس دوم آشنا شده‌اند. «تَأْمُرُونَ» صیغه‌ی مخاطب همان فعل است.

۳- **وَلَوْ أَنَّمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ كِفَايَةٍ** و اگر ایمان آورد(ند) اهل کتاب. چون «أَهْلُ الْكِتَابِ» جمع است، فعل آن نیز جمع معنا می‌شود. نکته‌ی دیگر این که در جمله‌های شرطی، بهتر است فعل ماضی به صورت مضارع معنا شود. در نتیجه، این عبارت را می‌توان به صورت «و اگر ایمان آورند اهل کتاب» معنا کرد.

۴- **وَمِنْ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ**: و از شب پس تسبیح کن او را. یعنی، پاسی (بخشی) از شب را به

تسبیح و راز و نیاز با خدای بزرگ پرداز. ترکیب «فَسَبِّحْهُ» از سه کلمه‌ی «فَ»، «سَبِّحْ» و «هُ» تشکیل شده است. آوردن کلمه‌ی «در»، مفهوم ترجمه را روشن تر می‌کند.

جدول ۳ (تکمیل ترجمه‌ها)

این تمرین از نظر سبک، روش آموزش و فواید خاص شبیه تمرین ۴ درس قبل و برخی از درس‌های گذشته است.

۱- در این تمرین، کلماتی مانند «أَنَّه»، «تَنْهَى» وجود دارد که دانش‌آموزان معنای آن‌ها را جداگانه و در ضمن جدول کلمات نیاموخته‌اند. در این تمرین، به جهت شکل خاص آن و این که ترجمه‌ی قسمت‌هایی از عبارات‌ها و جمله‌ها نوشته می‌شود، دانستن معنای این قسمت‌ها به طور مستقل مورد نظر نیست.

۲- در عبارت پنجم، دانش‌آموزان معنای «يَنْهَوْنَ» را نخوانده‌اند ولی با توجه به معنای کلمه‌ی «تَنْهَوْنَ»، معنای آن را پیدا می‌کنند.

جدول ۴ (ترجمه مفرد بعضی کلمات جمع)

در این تمرین به یک نکته‌ی بسیار پرکاربرد توجه شده است. شاید از همان نخستین درس‌هایی که در کلاس اول برای آموزش درک عبارت‌های قرآنی داشته‌اید، به این مطلب برخورد کرده باشید که لازم و نیز بهتر است که برخی کلمات جمع قرآنی، در فارسی به صورت مفرد ترجمه شوند؛ مثلاً «وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ» حتماً در فارسی باید به صورت «و شما مسلمانید» معنا شود. این مسأله به علت ساختار جمله‌های فارسی و برخی تفاوت‌های آن با ساختار جمله‌های عربی است؛ مثلاً در فارسی، صفت همیشه مفرد می‌آید ولی در عربی تابع اسم خود است.

از آن‌جا که بیان قواعد در زبان عربی یا فارسی مسأله را مشکل و پیچیده می‌کند و از سویی، دانش‌آموزان به طور طبیعی می‌دانند که در زبان مادریشان – یعنی زبان فارسی – در چه جایی کلمات باید مفرد بیایند، شما فقط با بیان نمونه‌هایی روشن، آن‌ها را راهنمایی کنید؛ در این صورت، آن‌ها خود اغلب موارد را به سهولت تشخیص خواهند داد.

ترجمه‌ی عبارت‌های تمرین چنین است:

۱- اگر راستگو هستید (بودید).

۲- قطعاً ما ننگه‌دار آن هستیم.

- ۳- و برای ظالمان هیچ یآوری نیست.
- ۴- مردانی مؤمن و زنانی مؤمن.
- ۵- او کسی است که نازل می‌کند بر بنده‌اش آیات روشن را.

چگونه مسلمان شدم؟

این دوران مصائب بود با خدا و رحمتان با خود گفتیم فرصتی آشتی برای این که خود را آزمایش کند که آیا می‌تواند روز دیگری با خدا و رحمت زنده بود که فرصت در روز خود بنا مبارک است. رحمتان مسلمان شدم و به این اسلام گرویدم و خدا را شاکر می‌گویم که از آرزوی به جد جلی پاک لطف بزرگوارین عمل خود احساسی بی‌شمار نگردادم. البته اضافه کنم که تا آن روز هنوز نمی‌دانستم که برای خدا می‌توانم چقدر از اسلام دور هستم. در همان روز این مسلمان شدم. حدیثی از دوستانم را از دست دادم و یک مدت برای آن حکم درگاه داشتم. بعد از آن با یک مسلمان جوانی از وایوای گرویدم و در آن حالت بود که اظهارنامه‌ای از آن برای غیرت مرا پذیرفتند. آنجا هر حرفی که می‌گفتیم شنیدیم و با ما بی‌شمار بود. من به برای خدا نامی دوران تحصیل را با غیرت جلی سرتی کردم و دیگری خوشی را از دانشگاه روم گرفتم. البته همسر بر آن مسلک جلی مرا باری داد. در آن میان مشکلات گشاده آمدند و طرفی بعد است و اطرافان مرا به عنوان یک مسلمان پذیرفتند. خانواده‌ام در کشای وای اوین باز شاکر بود که یک مرد مسلمان چقدر می‌تواند از یک مرد غیرمسلمان به همسر خوش‌گفتار می‌گردد و بار همسر خوش‌گفتار است و آن که یک زن مسلمان به مراتب از یک زن غیر مسلمان از احترام و حقوق بیشتری برخوردار است.

تفسیر آیه: ۱۱۲/۱۱۳

پیام قرآنی

وَابَا سَمِعُوا مَا أُنزِلَ إِلَيْهِمْ

لَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ الَّذِي فِيهِ بَيِّنَاتٌ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

وَمَا نُنزِلُ إِلَيْكَ إِلَّا الْوَحْيَ الْمُبِينَ

وَمَا نُنزِلُ إِلَيْكَ إِلَّا الْوَحْيَ الْمُبِينَ

وَمَا نُنزِلُ إِلَيْكَ إِلَّا الْوَحْيَ الْمُبِينَ

شناخت

چگونه مسلمان شدم؟

من آن کودکی و جوانی من ایرانی و فعالیت و ورزش و شمشیر بود. تحرک و جنبه خوش‌نمادی داشتم. به نظر خود، تحرک و بی‌قراری من بیشتر ناشی از یک جنبه شیطانی بود احساسی که مرا رها نمی‌کرد. همیشه به دنبال فعالیت باشم و در زندگی خودی می‌توانم باشم. در همان دوران تحصیل سه‌گانه‌ای بودم که در آن روزها با همسر و همکارانم به طور کلی که تویاً تمام اروپا را گشتیم. من به عنوان یک آلمانی دوستان زیادی داشتم که برخی از آن‌ها مسلمان بودند. بعد از دریافت دیپلم برای ادامه تحصیل خارج انگلستان شدم. تصمیم گرفتم که به تحصیل زبان عربی بپردازم و در دانشگاه روم در رشته حقوق‌شناسی تحصیل کردم. با شروع درس‌های رمانه زبان عربی من جمله چندی در زندگی من باز شد.

چگونه شدم که اسلام جلی کمالی از آن چیزی بود که من را به حال آن می‌رساند، به همین خاطر سعی کردم با آشنایی که می‌توانم بیشتر بخوانم و تحقیق کنم. خصوصاً سعی کردم از دوستانم که مسلمان کمال‌جانی بودم. گفتار من هر روز عمیق‌تر می‌شد و در همین حین نیز رابطه‌ام با مسلمانانی که به من خودشان عمل می‌کردند بیشتر شد. با این که یک‌دین احساس کردم که دیگر به لحاظ فکری مسلمان شدم. اما خود را قبول می‌زادم که این طور نیست. البته وایر کاملاً آبیان شدم بود که اسلام من را رها نمی‌کند اما از این که افراز به مسلمان بودن خوشی کم نمی‌آورد. بیشتر از همه احساس داشتم که آیا خلافت گرفتن روزی را دارم یا نه؟ همچنین آیا جهاد لازم برای برپایی دین است و جهاد اسلامی را دارم یا نه؟

۱۲

هدف‌ها

- ۱- آشنا کردن دانش‌آموزان با زندگی برخی از تازه مسلمانان
- ۲- آگاه کردن آنان از دلایل مسلمان شدن خانم «دورتا» از آلمان
- ۳- علاقه‌مند کردن دانش‌آموزان به مطالعه و تحقیق درباره‌ی دلایل مسلمان شدن تازه مسلمانان.

روش تدریس

- ۱- روخوانی متن درس توسط هریک از دانش‌آموزان به‌طور جداگانه
- ۲- روخوانی و هم‌خوانی پیام قرآنی
- ۳- گفت‌وگوی دبیر محترم با دانش‌آموزان درباره‌ی دلایل مسلمان شدن «دورتا»

۴- گفت‌وگوی دانش‌آموزان درباره‌ی زندگی مسلمانان واقعی و مشکلات آن‌ها

۵- گفت‌وگوی دبیر محترم و دانش‌آموزان درباره‌ی عبارت «رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا»

در صفحه‌ی ۸۱.

نمونه موضوعات برای گفت‌وگوی بیش‌تر دانش‌آموزان

۱- کدام موضوعات قرآن باعث مسلمان شدن «دورتا» شده است؟

۲- مسلمانانی که در کشورهای دیگر در اقلیت‌اند، چه مشکلاتی دارند؟

۳- آیا افراد دیگری را که مسلمان شده‌اند، می‌شناسید؟

روش بررسی تکلیف انس با قرآن در خانه (قسمت ب)

به روش درس‌های قبل، ابتدا تکلیف دانش‌آموزان را بررسی می‌کنیم و سپس با پرسش از ایشان، به ارزیابی نحوه‌ی خواندن عبارت و ترجمه‌ی آن‌ها می‌پردازیم. برخی نکات مهم در این جدول، به شرح زیرند.

۱- **كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ**: هستید بهترین امتی که پدیدار شد برای مردم. گاه بهتر است «خَيْرٍ» را «بهترین» معنا کرد.

۲- **وَلَوْ آمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ**: واگر ایمان آورند اهل کتاب قطعاً بهتر است برای آن‌ها. همان‌طور که قبلاً گفته‌ایم، بهتر است در جمله‌های شرطی، فعل ماضی را مضارع معنا کنیم (آمَنَ: ایمان آورد ← ایمان آورد؛ كَانْ: بود ← است).

۳- **مِنْهُمْ الْمُؤْمِنُونَ وَ أَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ**: بعضی از آن‌ها مؤمن هستند و بیش‌تر آن‌ها فاسق و نافرمان.

وَمَنْ يَغْفِرِ الْمُنُوبَ إِلَّا اللَّهُ

وَلَمْ يُصِرُوا لِمَنْ مَالَهُمْ زُفَرًا **۱۲۰**

أَيَّدَتْ جِرَافَهُمْ تَغْفِيرًا مِنْ رَبِّهِمْ

وَبَعَثْنَا لِنَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارَ خَالِدِينَ فِيهَا

وَيَسْمُوهُمُ الْعَامِسِينَ **۱۲۱**

فَمَنْ خَلَفَ مِنْ بَلَدِكُمْ مَشْرًا

فَسَبُّوا فِي الْأَرْضِ

فَالظُّرُودُ كَثُفٌ عَمَّا فِيهَا مِنَ الْمُتَكَبِّرِينَ **۱۲۲**

عَذَابٌ نَبَأٌ لَشِيْلٌ وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَبُذْءٍ لَشِيْلِينَ **۱۲۳**

وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا

وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ **۱۲۴**

إِنْ يَسْتَنْتِمْ فَرَحٌ فَلَنْ نَسِيءَ الْقَوْمَ فَرَحٌ مِنْهُ.

درس نهم

آیات ۱۲۰ تا ۱۲۴ سوره آل عمران را از نور کتب و با آن بخوانید و کلمات را نشان دهید.

ادباً باقیه من المشاهیر الزخیم
بسم الله الرحمن الرحیم

وَسَبُّوا فِي الْأَرْضِ تَغْفِيرًا مِنْ رَبِّكُمْ

وَيَسْمُوهُمُ الْعَامِسِينَ وَالظُّرُودُ

أَيَّدَتْ لِيُغْفِرِينَ **۱۲۰**

الَّذِينَ يُغْفِرُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالظُّرُودِ

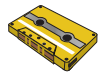
وَالكَاذِبِينَ الْفِتْنَةَ وَالْمَالِئِينَ فِي النَّاسِ

وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُتَكَبِّرِينَ **۱۲۱**

وَالَّذِينَ إِذَا لَقُوا فَرِحُوا فَمِنْهُمْ مَنْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ

وَالَّذِينَ إِذَا لَقُوا فَاسْتَقْبَرُوا إِلَىٰ بُيُوتِهِمْ

روش تدریس و تمرین قرائت

تدریس و تمرین، رفع اشکالات و تصحیح اشتباهات، تلفظ حروف خاص عربی، تکلیف و ارزش یابی این درس بر اساس روش کلی و مانند درس های قبل انجام می شود.

نکات خاص قرائت این درس

۱- تأکید بر حروف مشدد به ویژه تشدیدهای متوالی و مواردی که در اثر ادغام پیش می آید، و اتصال حرکت قبل از حروف ناخوانا به ساکن یا تشدید، در ترکیب های عَرْضُهَا السَّمَاوَاتِ، أُعِدَّتْ، فِي السَّرَّاءِ، وَالظُّرَّاءِ، ذَكَرُوا اللَّهَ، يَغْفِرُ الذُّنُوبَ، يُصِرُّوا، تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ، فِي الْأَرْضِ، فَانظُرُوا، يَتَّخِذْ، لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ، وَ لِيُمَحِّصَ اللَّهُ الَّذِينَ.

۲- توجه به حالت وقف بر ترکیب های وَالْأَرْضِ، وَالظُّرَّاءِ، سُنَّ، مِنْهُ.

۳- توجه به ناخوانا بودن «و» در کلمه ی جزا وَّهُمْ.

۴- موارد ادغام و اخفاء که ممکن است مورد سؤال باشند یا حروف مشدد به وجود آورند :
 مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ، يُنْفِقُونَ، أَنْفُسَهُمْ، وَ مَن يَعْفِرِ الذُّنُوبَ، مَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ، مِّن قَبْلِكُمْ، فَانظُرُوا،
 بَيَانٌ لِلنَّاسِ، هُدًى وَ، مَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ، إِن كُنتُمْ، إِن يَمَسُّكُمْ، قَرَحٌ فَقَدْ، قَرَحٌ مِّثْلُهُ، مِنْكُمْ.

۵- تأکید بر تلفظ صحیح حروف خاص عربی، در صورتی که مهارت روخوانی و روان خوانی
 دانش آموزان در حد مطلوب باشد. کلمه های دارای حروف خاص عربی در این درس عبارت اند از :
 سَارِعُوا، مَغْفِرَةٍ، عَرْضُهَا، وَالْأَرْضُ، أُعِدَّتْ، الَّذِينَ، وَالضَّرَّاءِ، وَ الْكَاطِمِينَ الْعَيْظَ، وَ الْعَافِينَ
 عَنِ النَّاسِ، يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ، فَعَلُوا فَاحِشَةً، ظَلَمُوا، ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ، يَغْفِرُ
 الذُّنُوبَ، يُصِرُّوا، عَلَى، فَعَلُوا، يَعْلَمُونَ، مَغْفِرَةٌ، تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ، وَ نِعَمٌ أَجْرُ الْعَامِلِينَ، فِي الْأَرْضِ،
 فَانظُرُوا، عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ، هَذَا، مَوْعِظَةٌ، وَ لَا تَحْزَنُوا، وَ أَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ، قَرَحٌ، مِثْلُهُ، وَ لِيَعْلَمَ
 اللَّهُ الَّذِينَ، يَتَّخِذَ، لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ، وَ لِيُمَحِّصَ اللَّهُ الَّذِينَ، يَمَحَقَ.

۶- پرهیز از افراط و تکلف ورزیدن در تلفظ حروف.

روش تدریس مفاهیم (کار در کلاس)

جدول ۱ (کلمات)

کار در کلاس

این اولین جدولی است که با استفاده از کلمات داده شده کامل کنید و سعی کنید معانی کلمات را به خاطر بسپارید.

حظرت و گرامر خوانند - بشناید - تکلیف کنندگان - یاد کردند

عبارت	معنی	عبارت	معنی
استغفر را حضرت و گرامر خوانند از		ساز صوا	
چه عرب است	نظر	کار بلند	
گذشت	گذشت	۹	
	تکلیف کنندگان		آنها را
یاد کردند	بشاید		استغفر را

این جدول از لحاظ شکل، روش آموزش و ... مانند جدول کلمات سایر درس هاست. کامل کردن جدول بسیار ساده و آسان است و دانش آموزان، حتی راحت تر از درس های گذشته می توانند آن را تکمیل کنند.

۱- فاحِشَة: کار بسیار زشت، کاری که از نظر عقل و شرع بسیار قبیح است؛ مانند زنا، لواط و امثال آن. این کلمه برای رعایت عفت کلام به کار ناپسند ترجمه شده است.

۲- حَلَّتْ: فعل ماضی و به معنای «سپری شد، گذشت، به سر آمد» است و نباید آن را با «گذشت»، یعنی «عبور کرد» یا «عفو کرد» اشتباه کرد. این مطلب را با بیان مثال و توضیح برای دانش آموزان روشن کنید.

تمرین دوم - عبارات قرآنی را به کمک هم‌گروه، خود معنا کنید.

عبارت	معنی
وَمَا كُنَّا بِالْأَرْسُلِ	
لَمَّا كُنَّا	
مِن قَبْلِهِ الرُّسُلِ	
بِعِزِّ الْمَعَالَمِينَ	
إِن تَطْفِرُوا يَتْفِرُوا	
وَإِذَا قَالُوا فَاجِئْنَا	
عَاجِئًا فَاجِئِينَ	

۱۴۴ - ۱۴۳ هـ - ۱۴۲۰ م - ۱۴۱۹ م

جدول ۲ (ترکیب‌ها)

دانش‌آموزان به روش درس‌های قبل، این تمرین را با نظارت دبیر محترم در کلاس انجام می‌دهند و تصحیح می‌کنند.

برخی نکات مهم در این جدول، به شرح زیرند.

۱- مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ: قبل از او پیامبرانی. همان‌طور که می‌دانید، معمولاً «مِنْ قَبْلِ» به صورت

«قبل از» معنا می‌شود.

ترکیب‌های اول تا سوم این جدول بخشی از آیه‌ی ۱۴۴ سوره‌ی آل عمران است؛ یعنی: (حضرت) محمد نیست مگر پیامبری که قطعاً گذشت (آمدند) قبل از او پیامبرانی. یعنی اولاً حضرت محمد - صلی‌الله‌علیه‌وآله - یک پیامبر الهی است و ثانیاً، آمدن پیامبر از سوی خدا امر جدیدی نیست و قبلاً نیز پیامبرانی برای هدایت مردم از سوی خدا آمده‌اند.

۲- نِعَمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ: چه خوب است پاداش عمل‌کنندگان.

۳- اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ: آمرزش بخواهید از پروردگارتان. همان‌طور که ملاحظه می‌کنید، در

چنین عبارتی، مناسب نیست «رَبَّكُمْ» به صورت «پروردگار شما» معنا شود.

۴- وَإِذَا قَالُوا فَاجِئْنَا: و هنگامی که انجام دادند کار ناپسندی.

جدول ۳ (تکمیل عبارات قرآنی)

نمونه‌ی این تمرین در درس چهارم آمده است. ما در آنجا درباره‌ی تنظیم این تمرین و روش مناسب‌تر حل آن نکاتی را یادآوری کردیم. این تمرین به همان ترتیب انجام می‌شود. کلمات جاافتاده به ترتیب شماره عبارت‌اند از: سابقوا، فلیتوکل، ربیک، التضرُّ، أعدت.

جدول ۴ (ترجمه فعل ماضی به صورت مضارع)

گاهی برای انتقال مفهوم صحیح یک جمله لازم است فعل ماضی، مضارع معنا شود. در این درس برخی از مواردی که شکل فعل در عبارت عربی (قرآنی) ماضی ولی در فارسی به صورت فعل مضارع معنا می‌شود، یادآوری شده است. در این موارد، مطلب در فارسی (عبارت معادل عربی) با فعل مضارع بیان می‌شود. به مثال‌های تمرین توجه فرمایید. «إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ»: اگر راست‌گو هستید. جواب صحیح تمرین‌ها عبارت است از:

- ۱- و اگر ... هستید.
- ۲- هر کس ... انجام دهد و هر کس ... عمل بد انجام دهد ...
- ۳- و اما هر کس ایمان آورد و ... عمل صالح انجام دهد ...
- ۴- پس هنگامی که قرآن می‌خوانی ...

جایگاه زن در قرآن

جایگاه زن در قرآن

- زن در قرآن بطور یکسان نامی بر غیر از حضرت عیسیٰ
- از نامی ذکر زن و مرد یکسان است.
- زن و مرد هر دو مکلف و مسؤولند.
- مردان و مردان در تنهایی از حیثیت کامل و پندش به هر دو نام آمده است.
- زن استقلال اقتصادی دارد.
- زن همه جا در تقابل مردان نامی و انسانی و گنبد شخصیات
- و با نام های انوری، عوایلی و مره است.
- نام قطعی همه نظارت همگانی در جامعه از آن به صورتی و غیر
- از دیگرها هر چه عهدی مرد و غیره عهدی زن است.
- در قرآن مردانی نامی که دستور باید که نماند است.
- قرآن پندار رحمت جانان را به فرزندانی یادآوری کرده
- است.
- قرآن مردان را به جانان پندار از آن به هر دو نامی گفته
- زن و مرد هر دو می توانند بر فعالیت های عبادی و اجتماعی شرکت کنند.

شناخت

جایگاه زن در قرآن

به نظر شما این مرد قرآن کریم از چه جایگاهی برخوردار است؟
 ابتدا آن را در کتابی که شما از نظر و جایگاه زن دارید، با
 جایگاهی که قرآن سرفی می کند، یکسان است یا فرق می کند؟
 توجه به خانم زن بر قرآن کریم از آن رو که نصیب دارد که قرآن
 چنین مقامی را از برای مردان زن بیان داشته است که
 کلاماً و تفکر آن مردان عقول و دانش آن مطالب به خوبی
 نشان می دهد که آنچه بر قرآن آمده از مردمانی علم الهی
 و منطق و عقول آیت الهی است.

جایگاه زن در قرآن

- پندش از زن و مرد تشکیل یافته است.
- ملاک واری تقوی الهی است. هر دو با آن و من.

هدف ها

- ۱- آشنا کردن دانش آموزان با مقام و منزلت زن در قرآن کریم
- ۲- علاقه مند کردن آنان به دانستن بیش تر جایگاه زنان در قرآن
- ۳- آشنا کردن دانش آموزان با برخی از آیات مربوط به زنان در قرآن
- ۴- ایجاد انگیزه در دختران برای تلاش جهت الگوگیری از قرآن و تطبیق زندگی خود با آیات آن.

روش تدریس

- ۱- روخوانی متن درس توسط هریک از دانش آموزان به طور جداگانه
- ۲- گفت و گوی دبیر محترم با دانش آموزان درباره ی هریک از عبارات های قرآنی

درس

- ۳- گفت‌وگوی دبیر محترم با دانش‌آموزان درباره‌ی مشکلات زنان در جامعه
- ۴- گفت‌وگو درباره‌ی این موضوع که در زمانی که آیات مربوط به شأن و منزلت زنان نازل می‌شد، اوضاع اجتماعی فرهنگی حجاز چگونه بود.

نمونه موضوعات برای گفت و گوی بیش تر دانش آموزان

- ۱- برخی از آیاتی را که در متن درس آمده است، استخراج کنید و ترجمه‌ی کلمه به کلمه‌ی آن‌ها را بنویسید.
- ۲- برداشت‌ها و دیدگاه‌های ما درباره‌ی زنان با آن‌چه قرآن کریم می‌فرماید، چه تفاوتی دارد؟
- ۳- چه کارهایی باید انجام دهیم تا دیدگاه‌های ما درباره‌ی موضوعات مختلف به دیدگاه‌های قرآن نزدیک شود؟

منابع برای مراجعه

- ۱- تفسیر نمونه؛ جلد ۲، صفحات ۱۰۵ تا ۱۱۳. ناصر مکارم شیرازی/ ناشر: دارالکتب الاسلامیه/ ۱۳۷۳.
- ۲- تفسیر نمونه؛ جلد ۳، صفحات ۲۷۴ و ۲۷۵ و ۳۶۲ تا ۳۷۷. ناصر مکارم شیرازی/ ناشر: دارالکتب الاسلامیه/ ۱۳۷۳.
- ۳- تفسیر نمونه، جلد ۱۴، صفحه‌ی ۴۳۸. ناصر مکارم شیرازی،/ ناشر: دارالکتب الاسلامیه/ ۱۳۷۳.
- ۴- تفسیر موضوعی نمونه؛ صفحات ۴۲۸ تا ۴۳۰. ناصر مکارم شیرازی، ناشر: مدرسه امام امیرالمؤمنین قم سال نشر: ۱۳۷۰.

روش بررسی تکلیف انس با قرآن در خانه (قسمت ب)

به روش درس‌های قبل، ابتدا تکلیف دانش‌آموزان را بررسی می‌کنیم؛ سپس، با پرسش از ایشان، به ارزیابی نحوه‌ی خواندن عبارات و ترجمه‌ی آن‌ها می‌پردازیم. برخی نکات مهم در این جدول به شرح زیرند.

- ۱- وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ: و بهشتی که وسعت آن آسمان‌ها و زمین است، آماده شده است برای افراد باتقوا. به فعل ربطی «است» در جمله‌ی اول توجه کنید.
- ۲- وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا عَاجِزَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ: و کسانی که هنگامی که انجام دادند (انجام می‌دهند) کار ناپسندی یا ظلم کردند (ظلم می‌کنند) به خودشان. به حرف «به» توجه کنید.
- ۳- ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ: یاد کردند (یاد می‌کنند) خدا را پس آمرزش خواستند (می‌خواهند) برای گناهانشان. این عبارت، در ادامه‌ی عبارت قبل و در واقع جزای شرط است. «إذا» در عبارت قبل، «اسم شرط»، جمله‌ی بعد از آن، جمله‌ی شرط و این جمله جزای شرط است. همان‌طور که ملاحظه می‌کنید، همه‌ی افعال شرط و جزای شرط ماضی هستند ولی ترجمه‌ی آن‌ها به

صورت مضارع بهتر است هر چند ترجمه به صورت ماضی نیز درست است. می‌توانید توجه دانش‌آموزان را به تفاوت دو فعل «اسْتَغْفَرُوا» و «اسْتَغْفَرُوا» که اولی ماضی جمع غایب و دومی امر جمع مخاطب است، جلب کنید. لازم نیست به روش ساختن این افعال که از بحث ما خارج است، اشاره کنید بلکه فقط تفاوت حرکت «فَ» در فعل ماضی و «فِ» در فعل امر را متذکر شوید و این که یکی به صورت ماضی غایب و دیگری به صورت امر مخاطب معنا می‌شود. این حالت در فعل‌های «ءَامَنُوا»، «ءَامِنُوا»، و «أَنْفَقُوا»، «أَنْفَقُوا» که دانش‌آموزان قبلاً آن را خوانده‌اند نیز وجود دارد.

۴- وَمَنْ يَغْفِرِ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ: و چه کسی می‌آمرزد گناهان را جز خدا؟

وَأَن تَحْمِلَ الْعِمَّةَ فَتَمُنَّ بِالَّذِي يَنْعَسِرُ فَمِنْ تَعْدِيمِ

وَعَفَى اللَّهُ عَنْكَ فَمَنْ لِي السُّؤْمُونَ ﴿٢٥﴾

وَمَا كَانَ لِإِسْرَائِيلَ أَنْ تَقُولَ

وَأَنْ تَقُولَ مَنْ بِنَا بِمَا هَلْ نَزَدَ الْعِبَادِ

ثُمَّ تَقُولُ مَنْ لِي لَيْسَ مَا تَحْسِبُ وَهُوَ لَا يَحْكُمُونَ ﴿٢٦﴾

أَقْبَسَ النَّبِيُّ رِطْوَانَ اللَّهِ

فَمَنْ بِنَا بِسَخَطِ اللَّهِ

وَمَا أَوْلَا عَهْدَهُ وَبِئْسَ الْمُنْعَسِرُونَ ﴿٢٧﴾

فَمَنْ نَزَعَتْ بِمَنْدِ اللَّهِ

وَاللَّهُ يُعَسِّرُ بِمَا يُعَسِّرُونَ ﴿٢٨﴾

درس دهم

آیات ۱۴۵ تا ۱۴۸ سوره آل عمران از تورات گون کند و آن بخواند و کلمات را نشان دهد.

أَمْرًا بِاللَّهِ مِنَ الشُّرَاطِ الْوَحِيدِ

يَعْلَمُ اللَّهُ الْوَحِيدِ الْوَحِيدِ

وَلَعِنَ اللَّهُ أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا

بِمَا رَحِمُوا مِنَ اللَّهِ لَيْسَ لَهُمْ

وَلَوْ كُنْتُمْ فَطْرًا لَعَسَى أَنْ يَلْعَنُوا مِنْ حَوْلِكَ

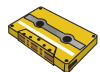
فَاعْفُ عَنَّهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَبِمَا يَحْكُمُ الْأَمْرُ

فِيهَا عَزَّاتُ فَتَمُنَّ بِاللَّهِ

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَمَسِّكِينَ ﴿٢٥﴾

إِنَّ يَنْعَسِرُ فَمِنْ تَعْدِيمِ لَعَلَّهَا عَابِدُ لَعْنَةٍ

روش تدریس و تمرین قرائت

تدریس و تمرین، رفع اشکالات و تصحیح اشتباهات، تلفظ حروف خاص عربی، تکلیف و ارزش‌یابی این درس براساس روش کلی و مطابق درس‌های قبل انجام می‌شود.

نکات خاص قرائت این درس

۱- تأکید بر بیان حروف مشدد به‌ویژه تشدیدهای متوالی و مواردی که در اثر ادغام پیش می‌آید، و اتصال حرکت قبل از حروف ناخوانا به ساکن یا تشدید، در ترکیب‌های مُتَمُّ، لَإِلَى اللَّهِ، فَطًّا، لَا نَفْضُوا، فِي الْأَمْرِ، عَلَى اللَّهِ، ذَا الَّذِي، لِنَبِيِّ، تُوفِّي، أَفَمَنْ اتَّبَعَ، مَنْ اللَّهُ، عَلَى الْمُؤْمِنِينَ، يُزَكِّيهِمْ.

۲- توجه به حالت وقف بر ترکیب‌های حَوْلِكَ، فِي الْأَمْرِ، بَعْدَهُ، يَغْلَلْ، يَوْمَ الْقِيَامَةِ،

وَالْحِكْمَةَ.

۳- موارد ادغام، اخفاء و اقلاب که ممکن است مورد سؤال باشند یا حروف مشدد را به وجود آورند :

رَحْمَةً مِنَ اللَّهِ، لَا تَفْضُوا، إِنْ يَنْصُرْكُمْ اللَّهُ، وَإِنْ يَخْذُلْكُمْ، فَمَنْ ذَا الَّذِي، يَنْصُرُكُمْ، مِنْ بَعْدِهِ، أَنْ يَغْلِبَ، وَمَنْ يَغْلِبْ، نَفْسٍ مَا، كَمَنْ بَاءً، سَخَطٍ مِنَ اللَّهِ، بِصِيرٍ بِمَا، رَسُولًا مِنْ، وَإِنْ كَانُوا، مِنْ قَبْلِ، ضَالِّينَ مُبِينٍ، مُصِيبَةً قَدْ، أَنْفُسِكُمْ، شَيْءٍ قَدِيرٍ.

۴- تأکید بر تلفظ صحیح حروف خاص عربی، در صورتی که مهارت روخوانی و روان خوانی دانش آموزان در حد مطلوب باشد. کلمه‌های دارای حروف خاص عربی در این درس عبارت‌اند از: تُحْشِرُونَ، رَحْمَةً، فَطًّا، غَلِيظَ الْقَلْبِ، لَا تَفْضُوا، حَوْلَكَ، فَاعْفُ، عَنْهُمْ، وَاسْتَغْفِرْ، فَاذَا، عَزَمْتَ، عَلَى اللَّهِ، يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ، يَنْصُرْكُمْ اللَّهُ، غَالِبًا، يَخْذُلْكُمْ، ذَا الَّذِي، يَنْصُرْكُمْ، بَعْدَهُ، يَغْلِبُ، يَغْلِبُ، غَلًّا، ثُمَّ، لَا يُظْلَمُونَ، أَفَمَنْ اتَّبَعَ، رِضْوَانَ اللَّهِ، سَخَطٍ، وَبِئْسَ الْمَصِيرُ، عِنْدَ اللَّهِ، بِصِيرٍ، يَعْمَلُونَ، عَلَى الْمُؤْمِنِينَ، إِذْ بَعَثَ، عَلَيْهِمْ، يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ، وَالْحِكْمَةَ، ضَالِّينَ، أَصَابَتْكُمْ، مُصِيبَةٌ، أَصَابَتْكُمْ، مِثْلَيْهَا، هَذَا، عِنْدِ، عَلَى.

۵- پرهیز از افراط و تكلّف و رزیدن در تلفظ حروف.

روش تدریس مفاهیم (کار در کلاس)

جدول ۱ (کلمات)

کار در کلاس

این جدول را با استفاده از کلمات داده شده کامل کنید و سعی کنید
جای کلمات را حفظ کنید.

نویسندگان: - جایگاه: - نوکل: - آوازه: - آوازه: - آوازه:

فَاعِلٌ	مَنْزُورٌ	مَنْزُورٌ	مَنْزُورٌ
مَنْزُورٌ	مَنْزُورٌ	مَنْزُورٌ	مَنْزُورٌ
مَنْزُورٌ	مَنْزُورٌ	مَنْزُورٌ	مَنْزُورٌ
مَنْزُورٌ	مَنْزُورٌ	مَنْزُورٌ	مَنْزُورٌ
مَنْزُورٌ	مَنْزُورٌ	مَنْزُورٌ	مَنْزُورٌ
مَنْزُورٌ	مَنْزُورٌ	مَنْزُورٌ	مَنْزُورٌ

جدول کلمات این درس مشابه جدول درس‌های قبل تنظیم و با همان روش تدریس می‌شود.

۱- تکمیل جدول با توجه به کلمات هم‌خانواده و معنای داده شده‌ی لغت‌های «اسْتَعْفِرُ، مَتَوَكِّلٌ، تَوَكَّلْتُ» و آشنایی نسبی دانش‌آموزان با کلمه‌ی «مَأْوَى» به آسانی انجام می‌شود.

۲- فَاعِلٌ: از دو کلمه‌ی «فَ» و «أَعْفُ» تشکیل می‌شود که برای سهولت کار، یک‌جا در جدول آمده و معنا شده‌اند تا به توضیح در مورد همزه‌ی وصل و ناخوانا شدن آن به هنگام وصل، نیازی نباشد.

۳- مَتَوَكِّلٌ - مَأْوَى: هر دو به معنای جایگاه است. این دو کلمه تفاوتی جزئی در معنا دارند که برای آگاهی از آن می‌توانید به کتاب‌های لغت مانند قاموس قرآن مراجعه کنید.

۴- «سَاءَتْ» مؤنث «سَاءَ» می‌باشد و هر دو فعل ماضی مفردند. پس، در فارسی تفاوتی میان معنای آن دو وجود ندارد. دانش‌آموزان نیز در درس عربی با این مطلب آشنایی دارند. بر این اساس، این دو، یک لغت تلقی شده و یک‌جا آمده‌اند.

تمرین ترکیب - عبارتهای قرآنی را به تک تک همگروه خود جدا کنید.

ردیف	عبارت	نکات
۱	فَاعْفُ عَنَّهُمْ	
۲	وَسَاءَ مَا يَحْكُمُونَ	
۳	وَسَاءَ مَا يَحْكُمُونَ	
۴	وَسَاءَ مَا يَحْكُمُونَ	
۵	وَسَاءَ مَا يَحْكُمُونَ	
۶	وَسَاءَ مَا يَحْكُمُونَ	
۷	وَسَاءَ مَا يَحْكُمُونَ	
۸	وَسَاءَ مَا يَحْكُمُونَ	

جدول ۲ (ترکیب‌ها)

به روش درس‌های قبل، دانش‌آموزان این تمرین را با نظارت دبیر محترم در کلاس انجام می‌دهند و تصحیح می‌کنند.

برخی نکات مهم در این جدول، به شرح زیرند.

۱- **فَاعْفُ عَنَّهُمْ**: پس عفو کن (بگذر) از ایشان.

۲- **سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ**: چه بد است آنچه انجام می‌دهند.

۳- **وَسَاءَ مَا يَحْكُمُونَ**: و چه بد بازگشتی است. همان‌طور که ملاحظه می‌کنید، دو فعل «سَاءَ»

و «سَاءَتٌ» به یک معنا هستند؛ مانند افعال **قَالَ** و **قَالَتْ**، **كَانَ** و **كَانَتْ**، **جَاءَ** و **جَاءَتْ** و غیره. ضمناً با توجه به ترکیبی که پس از این دو فعل می‌آید، گاهی بین «چه بد» و «است» فاصله نمی‌افتد، مانند عبارت دوم و گاهی نیز فاصله می‌افتد، مانند عبارت سوم. این امر را باید از معنای عبارت تشخیص داد.

جدول ۳ - ترجمه‌ی صحیح هر عبارت را علامت بزنید.

وَاللَّهُ لَظَنُّوا لِمَنْ يَدْعُونَ ۚ وَ اللَّهُ يَمَّا يُنَادُونَ لِلْهِمْ
 خدا زده کرده و می‌خواند. و خداوند به آنچه می‌خواند می‌باشد.
 و خداوند برانده و می‌خواند. و خداوند به آنچه می‌خواند می‌باشد.

إِنَّا لَنَحْنُ الظَّالِمُونَ لِمَنْ دَعَا ۚ وَ إِنَّا لَنَحْنُ الظَّالِمُونَ
 قطعاً ما زنده می‌کنیم و می‌خوانیم. و بسوی ما استناد بازگشت.
 قطعاً ما زنده می‌کنیم و می‌خوانیم. و بسوی او است بازگشت.

لَنُدْعِيَهُمْ فِي يَوْمِ الْقِيَامَةِ ۚ وَ نَحْنُ لَنَدْعِيَهُمْ فِي يَوْمِ الْقِيَامَةِ
 قطعاً آنرا زنده می‌کنیم و در روز قیامت بازگشت به سوی ما می‌دهیم.
 او زنده و رحمت خدا هزار است از آنچه بسوی ما می‌دهد.

عَلَيْهِمْ لَوْلَا ۚ وَ عَلَيْهِمْ لَوْلَا ۚ الشُّرَكَاءُ
 بر او توکل کردم. و توکل شدگان بر او توکل کردند.
 بر او توکل کن. و توکل شدگان بر او توکل کنند.

وَالَّذِينَ ظَنُّوا أَنَّهُمْ بِمَدَائِنِ الْحَمِيمِ
 و رای کسانی که در مدائن فکر می‌کردند. و چه بازگشتی است.
 و رای کسانی که در مدائن فکر می‌کردند. و چه بد را می‌است.
 و رای کسانی که در مدائن فکر می‌کردند. و چه بد را می‌است.

۹ هر دو کلمه که در روز قیامت می‌خوانند، یک عبارت است و آنرا را مثل می‌خوانند.

جدول ۳ (تشخیص ترجمه صحیح)

این تمرین مشابه برخی تمرین‌های گذشته و با همان نتایج و هدف‌های آموزشی است. روش مناسب برای آموزش آن نیز همان‌گونه است که قبلاً ذکر شد. در این تمرین، عبارت‌ها فراوان‌تر و کوتاه‌ترند. در حقیقت، عبارت‌های طولانی‌تر به دو عبارت کوتاه‌تر تقسیم شده‌اند تا در مجموع، دقت و توجه دانش‌آموزان را که اکنون در اواخر کتاب آمادگی بیشتری دارند، بیش‌تر به خود جلب کنند.

جدول ۴ (کاربرد الذی و التی)

در این تمرین نیز نکته‌ی دیگری از درک مفهوم و تسهیل در ترجمه بیان می‌شود. گرچه در جدول کلمات نیز یکی از معانی کلمه‌ی «الذی» و «که» ذکر شده اما تشخیص دادن این معنا در کنار سایر معانی، گاه برای دانش‌آموزان دشوار است. از این رو، در این تمرین در مورد «الَّذِي» و نیز کلمه‌ی «الَّتِي» که کاربردی مشابه دارد، توضیحی ذکر شده است. در چهار عبارت انتخاب شده برای تمرین، «الَّذِي» و «الَّتِي» دقیقاً به معنای «که» هستند و در عبارت اول، دوم و چهارم پس از کلمه‌ی معرف به «ال» و در عبارت سوم پس از رمضان که اسم خاص است، قرار گرفته‌اند.

ترجمه‌ی عبارت‌ها به ترتیب این گونه است :

- ۱- و کشتی‌ای که ...
- ۲- ... از آتشی که ...
- ۳- ماه رمضان که ...
- ۴- ... نوری که نازل کردیم.

تفسیر نمونه

با ذکر می‌کنیم، می‌باید متناوب زیاده در حدود 50 موضوع در تفسیر نمونه از قرآن کریم درباره‌ی شناخت آن باشد.

مثلاً:

آیات قرآنی	صفحه	موضوع
275	11	با استخوان فرزند بود
281	11	آیا انجس از زمین است؟
117	9	خداوند استخوان را استخوان نامید.
181	22	بیرا استخوان را «عشاش» می‌گویند.
221	11	حوا از آن استخوان رجبیه و عشا پناه می‌برند.

حکایتی که به آن آدرس‌ها را پیدا می‌کند، کل خطاب بی‌ربط به موضوع استخوان را پیدا خواهد کرد و آن را در هر کجایی در دهان و زمین به مقصود بسیار خفیه و عوار است. خوب است شما نیز با کمک حوا قرآن خود و با استفاده از فهرست موضوعی تفسیر نمونه و معانی مختلف تفسیر نمونه، این کار را عملاً انجام دهید.

پایه قرآنی

وَأَمَّا إِنَّا لَشَدِيدُونَ
وَأَلْمَنُوا لِيَسْتَوِيَنَّهُمْ بِنَفْسِهِمْ

شناخت

تفسیر نمونه

هر فردی که قرآن کریم را بخواند و حدیثی از کلمات قرآن را درک کند، ظهور آیه‌ها را متوجه می‌شود و می‌تواند بعضی از آیات قرآن را از افراد متخصص در قرآن یاد، توضیح دهد تا آنکه متخصصان آن بیشتر متوجه شوند. به کتاب‌هایی که آیات قرآن را بیشتر توضیح داده، «آبای تورات» می‌گویند. زمان تورات در حدیث و مکتوبات آیات را با توجه به مدار آیات و سخنان پیغمبر الهی این میزان می‌کنند. کتاب تفسیر قرآن گفته می‌شود، هر جوان اسلام با تکرار و یاد قرآن حدود 10 تا 20 تفسیر خوانده باشد که بر مبنای آن تفسیر به بیست آلی می‌تواند می‌رسد.

یکی از فهرست‌های قرآن تفسیر نمونه است که با همکاری محققان دانشمندان و به قدر استقامت محترم میرزا در 22 جلد تألیف شده است.

این تفسیر برای شما حداقل به دو گونه قابل استفاده است:

- 1- اگر حکایتی که می‌خوانید یا توضیح پیغمبر از یک آیه یا سوره آشنا نبود، می‌تواند به تفسیر نمونه مراجعه کند.
- 2- در موضوع حکایتی در نظر دارد و می‌خواهد در باره آن از قرآن استفاده بیشتری کند، می‌تواند به فهرست موضوعی تفسیر نمونه مراجعه نماید. روش کار با فهرست موضوعی بدین شکل است:

برای پیدا کردن هر مطلب، نخست به فهرست کتابی که در آغاز کتاب فهرست موضوعی تفسیر نمونه آمده است مراجعه کنید و شماری صفحه‌ای را که در مقابل آن موضوع نوشته شده در همان کتاب پیدا کنید.

مثلاً می‌خواهید بدانید درباره‌ی «استخوان» در قرآن چه مطالبی آمده است. کتابی استخوان را در فهرست کتابی که فهرست موضوعی تفسیر نمونه در در حرف «ش» پیدا می‌کند، می‌بیند در مقابل آن صفحه‌ی 127 آورده شده است. بعد صفحه‌ی 127 همین کتاب

هدف‌ها

- 1- آشنا کردن دانش‌آموزان با تفسیر نمونه
- 2- آشنا کردن آنان با نحوه‌ی استفاده از فهرست موضوعی تفسیر نمونه
- 3- علاقه‌مند کردن آنان به استفاده از فهرست موضوعی تفسیرهای مختلف
- 4- ایجاد انگیزه برای تلاش جهت آشنایی با برخی از تفسیرهای قرآن
- 5- آشنا کردن دانش‌آموزان با برخی کارهای هنری درباره‌ی قرآن و ایجاد علاقه‌مندی به آن‌ها.

روش تدریس

- 1- روخوانی متن درس توسط هریک از دانش‌آموزان به‌طور جداگانه

- ۲- توضیح کامل معلم محترم درباره‌ی تفسیر نمونه و آوردن چند جلد تفسیر نمونه به کلاس درس
- ۳- آشنایی دانش‌آموزان با فهرست موضوعی تفسیر نمونه و کار کردن با آن توسط دبیر محترم
- ۴- استخراج بعضی کلمات با استفاده از فهرست موضوعی و تفسیر نمونه
- ۵- روخوانی و جمع‌خوانی تابلوی قرآنی و پیام قرآنی توسط دانش‌آموزان.

نمونه موضوعات برای گفت‌وگوی بیش‌تر دانش‌آموزان

- ۱- گفت‌وگوی دبیر محترم و دانش‌آموزان درباره‌ی تفسیر و برخی از تفاسیر.
- ۲- تفاوت بین ترجمه و تفسیر چیست؟
- ۳- از تفسیرهای موجود درباره‌ی قرآن کریم فهرستی تهیه کنید.

منابع برای مراجعه

- ۱- تفسیر موضوعی نمونه، ناصر مکارم شیرازی، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۷۰.
- ۲- تفسیر موضوعی المیزان، سیدمحمدحسین طباطبائی، دفتر انتشارات اسلامی.
- ۳- تفسیر کامل نمونه، ناصر مکارم شیرازی.
- ۴- تفسیر کامل نور، محسن قرائتی، انتشارات در راه حق، ۱۳۷۹.

روش بررسی تکلیف انس با قرآن در خانه (قسمت ب)

به روش درس‌های قبل، پس از بررسی تکلیف دانش‌آموزان، با پرسش از ایشان، نحوه‌ی خواندن عبارت‌ها و ترجمه‌ی آن‌ها را ارزیابی می‌کنیم.

برخی نکات مهم در این جدول، به شرح زیرند.

۱- **إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ**: هنگامی که برانگیخت در میان آن‌ها پیامبری از خودشان.

آوردن کلمه‌ی «میان» در ترجمه، مفهوم جمله را روشن‌تر می‌کند.

۲- **يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَ يُزَكِّيهِمْ**: می‌خواند بر آن‌ها آیات او را و پاک می‌گرداند آن‌ها را.

این‌جا بهتر است ضمیر «ه‌ی»، «او» معنا شود نه «ش»؛ زیرا منظور این است که پیامبر می‌خواند (یتلو) آیات خدا (آیات‌ه‌ی) را بر مردم نه آیات خودش را. اگر «آیات‌ه‌ی» به صورت «آیاتش» معنا شود، این تصور به وجود می‌آید که منظور، آیات خودش است نه آیات خدا. البته دانش‌آموزان به هر یک از این دو صورت معنا کنند، صحیح است.

۳- **وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ**: و می‌آموزد به آن‌ها کتاب و حکمت را. در ترجمه به حرف

«به» و «را» توجه کنید.